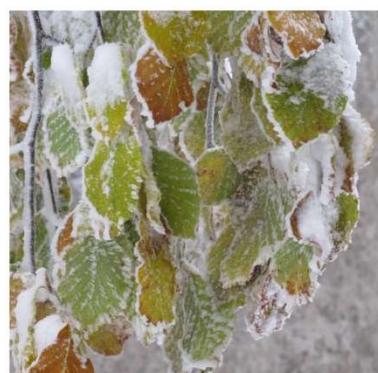
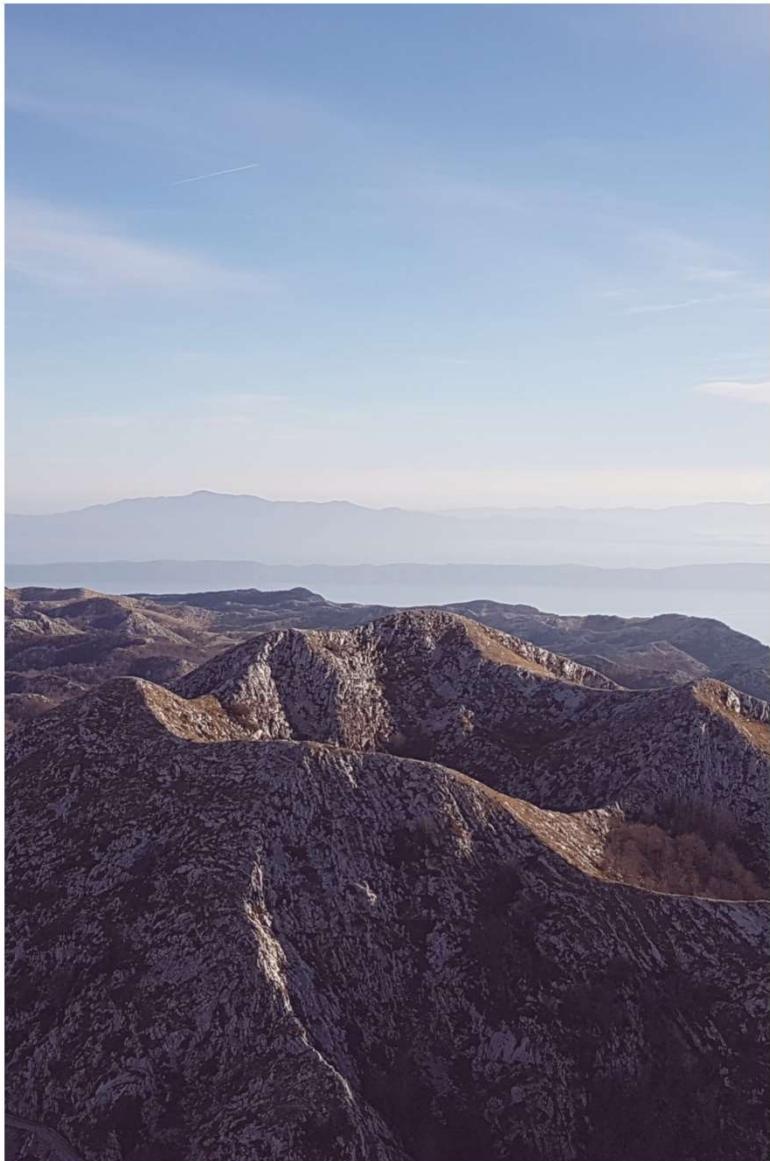

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

Analiza izvješća o ostvarivanju godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja nacionalnih parkova i parkova prirode za 2018. godinu

**Analiza izvješća o ostvarivanju godišnjih programa zaštite, održavanja,
očuvanja, promicanja i korištenja nacionalnih parkova i parkova prirode za
2018. godinu**

Autor:

Mak Vujanović

Suradnici:

Karla Fabrio Čubrić

Ana Miletić

Biljana Opačić

Gordana Zwicker Kompar

Autori fotografija na naslovnici:

Helena Dujmović (MZOE)

Bruna Đuković (JU PP Lastovsko otočje)

Goran Krivanek (MZOE)

Ana Miletić (MZOE)

Klasa:

Urudžbeni broj:

Zagreb, studeni 2019.

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Upravljanje zaštićenim područjima.....	2
2.1.	Metodologija rada	2
2.2.	Grupna analiza godišnjih programa i izvješća javnih ustanova za 2018. godinu	6
2.2.1.	Dostava izvješća	6
2.2.2.	Planiranje i izvještavanje na godišnjoj razini	8
3.	Zaključak i preporuke.....	26
4.	Literatura	28

1. Uvod

Javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode (dalje u tekstu: javne ustanove) u Republici Hrvatskoj provode upravljanje temeljem strateškog dokumenta plana upravljanja, a na godišnjoj razini temeljem godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja (dalje u tekstu: godišnji program), koje donosi Upravno vijeće pojedine javne ustanove. Plan upravljanja i godišnji program trebaju biti usklađeni, što znači da se aktivnosti planirane planom upravljanja za pojedinu godinu trebaju prenijeti u godišnji program za tu godinu, a ukoliko je potrebno, mogu se i detaljnije razraditi. Godišnji programi donose se uz suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i energetike (dalje u tekstu: Ministarstvo).

Javna ustanova koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode izrađuje izvješće o ostvarivanju plana upravljanja i godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja nacionalnih parkova i parkova prirode (dalje u tekstu: izvješće). Upravno vijeće usvaja izvješće te ga dostavlja Ministarstvu do 1. ožujka tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu, sukladno članku 134. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19).

Radi praćenja i unapređenja učinkovitosti upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže te podizanja kvalitete godišnjih programa i izvješća, Zavod za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva (dalje u tekstu: Zavod) izrađuje *Smjernice za godišnje programe zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja* (dalje u tekstu: Smjernice za godišnje programe) i *Smjernice za izradu izvješća o ostvarivanju plana upravljanja i godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja* (dalje u tekstu: Smjernice za izvješća), čiji su prilog i *Primjeri za definiranje aktivnosti i pokazatelja u Godišnjem programu i Izvješću o ostvarivanju godišnjeg programa*. Moguće ih je preuzeti na stranicama internog portala Informacijskog sustava zaštite prirode (<http://interni.bioportal.hr>).

Izvješća obuhvaćaju podatke o javnoj ustanovi te različite teme upravljanja, kao što su razvoj kapaciteta ustanove, zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti, zaštita i očuvanje kulturne baštine, suradnja s lokalnom zajednicom, edukacija i interpretacija, posjećivanje i promocija, zaštita od požara, kao i evidenciju nadzora, ostvarenje koncesijskog odobrenja i rezultate projekata.

Hrvatska agencija za okoliš i prirodu 2017. godine prvi je put napravila opsežnu analizu izvješća o ostvarivanju godišnjih programa javnih ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode. Analiza je rađena s ciljem postizanja boljeg uvida u kvalitetu planiranja i izvještavanja na godišnjoj razini. Također, rezultati analize dali su odgovore na pitanja što se radi dobro, a što zahtjeva poboljšanje ili promjenu. Ovogodišnja analiza istovjetna je onoj iz 2017. godine te neznatno proširena (više u poglavljju: *Metodologija rada*).

2. Upravljanje zaštićenim područjima

2.1. Metodologija rada

Podaci o pojedinim nacionalnim parkovima i parkovima prirode prikupljeni su iz godišnjih programa i izvješća javnih ustanova za 2018. godinu.

Vođena je evidencija o datumima usvajanja izvješća od strane upravnih vijeća, odnosno praćeno je jesu li ustanove dostavile izvješća Ministarstvu u propisanom zakonskom roku.

Važno je napomenuti da su u analizu uključene samo one javne ustanove čije je upravno vijeće usvojilo izvješće za 2018. godinu **u formatu traženom u Smjernicama za izvješća** te koje su dostavile izvješća Ministarstvu **do 1. lipnja 2019. godine**. Analizirana su izvješća svih javnih ustanova (19; od toga osam nacionalnih parkova i 11 parkova prirode), a abecedni popis ustanova koje su uključene u analizu vidljiv je u tablici 1.

Tablica 1. Popis javnih ustanova koje su uključene u analizu izvješća za 2018. godinu

Javna ustanova	
1.	Javna ustanova Nacionalni park Brijuni
2.	Javna ustanova Nacionalni park Kornati
3.	Javna ustanova Nacionalni park Krka
4.	Javna ustanova Nacionalni park Mljet
5.	Javna ustanova Nacionalni park Paklenica
6.	Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera
7.	Javna ustanova Nacionalni park Risnjak
8.	Javna ustanova Nacionalni park Sjeverni Velebit
9.	Javna ustanova Park prirode Biokovo
10.	Javna ustanova Park prirode Kopački rit
11.	Javna ustanova Park prirode Lastovsko otoče
12.	Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje
13.	Javna ustanova Park prirode Medvednica
14.	Javna ustanova Park prirode Papuk
15.	Javna ustanova Park prirode Telašćica
16.	Javna ustanova Park prirode Učka
17.	Javna ustanova Park prirode Velebit
18.	Javna ustanova Park prirode Vransko jezero
19.	Javna ustanova Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje

Kako bi se dobio uvid u kvalitetu planiranja na godišnjoj razini, iz godišnjih programa javnih ustanova prikupljeni su podaci o:

- **(ne)usklađenosti aktivnosti s aktivnostima i ciljevima iz plana upravljanja** (*broj aktivnosti koje nisu usklađene*), što uključuje izostavljene aktivnosti iz plana upravljanja (samo ako u godišnjem programu nije obrazložen razlog neplaniranja aktivnosti) te aktivnosti koje odstupaju od vremenskog okvira (npr. aktivnost je u planu upravljanja u drugoj planskoj godini)
- **neprikladno definiranim aktivnostima** (*broj onih aktivnosti kod kojih se ni iz aktivnosti ni iz pokazatelja ne može zaključiti što se planira odraditi u planskoj godini*)
- **neprikladno definiranim pokazateljima** (*broj pokazatelja koji ne opisuju rezultat/učinak aktivnosti*)
- **planiranim prioritetnim aktivnostima** (*broj planiranih aktivnosti prioriteta I*)

Kako bi se dobio uvid u kvalitetu izvještavanja na godišnjoj razini, iz izvješća javnih ustanova prikupljeni su podaci o:

- **načinu izvještavanja aktivnosti**, odnosno:
 - i. odgovara li jedna aktivnost u godišnjem programu jednoj aktivnosti u izvješću (*broj aktivnosti koje se ne preklapaju*),
 - ii. podudaraju li se kodovi aktivnosti u godišnjem programu i izvješću (*broj aktivnosti čiji se kodovi ne podudaraju*),
 - iii. izvještavaju li se aktivnosti u temi u kojoj su planirane godišnjim programom (*broj aktivnosti koje nisu izvještene u temama u kojima su planirane*)
- **izvještavanju po pokazateljima iz godišnjeg programa** (*broj aktivnosti koje nisu izvještene po pokazateljima iz godišnjeg programa*)
- **mogućnosti zaključivanja stupnja odraćenosti aktivnosti**, odnosno mogućnosti da se iz aktivnosti i obrazloženja u izvješću zaključi jesu li aktivnosti odraćene, djelomično odraćene ili neodraćene (*broj aktivnosti iz čijih se obrazloženja ne može zaključiti stupanj odraćenosti*)
- **izvršavanju prioritetnih aktivnosti** (*broj odraćenih i djelomično odraćenih aktivnosti prioriteta I*)

Uspoređivane su planirane i izvještene aktivnosti. Prikupljeni podaci bilježeni su i uspoređivani u formi tablice.

Izvršenje aktivnosti praćeno je po određenim temama iz izvješća:

1. **Razvoj kapaciteta i omogućavanje rada javne ustanove**
2. **Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti**
3. **Zaštita i očuvanje kulturne baštine**
4. **Suradnja s lokalnom zajednicom**

- 5. Edukacija i interpretacija**
- 6. Posjećivanje i promocija**
- 7. Preventivne mjere zaštite od požara**

Budući da izvješća pojedinih javnih ustanova sadrže i **dodatne teme**, i one su uzete u obzir. Također, pojedine teme u godišnjim programima i izvješćima javnih ustanova razlikuju se od navedenih tema koje su obrađene ovom analizom, a time i od tema preporučenih Smjernicama za godišnje programe i izvješća. S ciljem kvalitetnije interpretacije rezultata analize, one su usklađene s dogovorenim temama. Primjerice, jedna ustanova u godišnjem programu i izvješću navodi *Upravljanje posjećivanjem, edukacija i interpretacija* kao jednu temu, dok je ona u analizi razdijeljena na dvije teme (*Edukacija i interpretacija te Posjećivanje i promocija*), a aktivnosti zaštite od požara navedene su u temi *Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti*, dok su u analizi one izdvojene u svoju temu.

Unutar ranije navedenih tema praćen je broj:

- **aktivnosti planiranih u godišnjem programu**
- **odrađenih aktivnosti:** planiranih (*navedene u godišnjem programu i izvješću*) ili neplaniranih (*navedene u izvješću, ali ih nema u godišnjem programu*)
Odrađena aktivnost je ona iz čijeg je obrazloženja u polju *Provedba aktivnosti* izvješća vidljivo da su postignuti svi pokazatelji iz godišnjeg programa. Također, odrađena je i ako je: prilagođena, a cilj postignut; višegodišnja (primjerice, u godišnjem programu planiran samo njen početak te je u izvješću navedeno da je započeta); nepotrebna (samo u slučaju kad je aktivnost u godišnjem programu planirana s „ukoliko bude potrebe“, a zatim u izvješću navedeno da „nije bilo potrebe“).
- **neodrađenih aktivnosti:** obrazloženih ili neobrazloženih u polju *Provedba aktivnosti* izvješća
Neodrađena obrazložena aktivnost je ona iz čijeg je obrazloženja u polju *Provedba aktivnosti* izvješća vidljivo da nije postignut niti jedan pokazatelj iz godišnjeg programa, a navedeni su razlozi neodrađivanja aktivnosti. Neodrađena aktivnost je i aktivnost koja nije odrađena jer nije bilo potrebe. S druge strane, neodrađena neobrazložena aktivnost je ona koja nema obrazloženja neodrađivanja aktivnosti ili u kojoj iz obrazloženja nije moguće odrediti razlog neodrađivanja aktivnosti (primjerice, ukoliko je navedeno "prebačeno za iduću godinu", a nije naveden razlog)
- **djelomično odrađenih aktivnosti**, odnosno aktivnosti u kojima su postignuti samo neki od pokazatelja iz godišnjeg programa, ali i one u kojima je iz obrazloženja vidljivo da su u provođenje aktivnosti utrošeni kapaciteti (financijski, ljudski, vremenski)
- **neizvještenih aktivnosti** (*navedene u godišnjem programu, ali ih nema u izvješću*)

Važno je napomenuti kako brojčana analiza aktivnosti ima svojih nedostataka. Razlog tome je različit način raspisivanja aktivnosti i odgovarajućih pokazatelja provedbe, kako unutar jedne ustanove tako i među različitim ustanovama. Pojedine aktivnosti nisu jednako kompleksne, kao što nisu ni jednakо zahtjevne (utrošeni kapaciteti u vidu broja i napora djelatnika, financija, vremena i dr.).

Kako bi kriteriji kod procjenjivanja stupnja odrađenosti aktivnosti bili što jasniji (jesu li one u potpunosti odrđene, djelomično odrđene ili nisu odrđene), naveden je primjer iz godišnjeg programa i izvješća jedne javne ustanove (primjer 1).

Primjer 1. Procjenjivanje stupnja odrđenosti aktivnosti

(MZOE i HAOP (2018): *Smjernice za izradu godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja*, prilog *Primjeri za definiranje aktivnosti i pokazatelja u Godišnjem programu i Izvješću o ostvarivanju godišnjeg programa* prilagođeni primjer)

Posebni cilj: Travnjaci na području ekološke mreže održani su u povoljnem stanju

Aktivnost A1.1. u godišnjem programu i izvješću: Pratiti stanje travnjačkih indikatorskih vrsta (kadulja, 4 vrste kokica, uskršnji leptir)

Pokazatelji A.1.1. u godišnjem programu: Izvješće o praćenju stanja navedenih vrsta

Polje „Provedba aktivnosti“ u izvješću: Kontinuirano se provodi praćenje stanja navedenih vrsta, no zbog nemogućnosti nalaženja vanjskog suradnika za obavljanje monitoringa vrste uskršnji leptir, monitoring te vrste nije proveden. Isporučena su Izvješća o praćenju stanja kadulje i 4 vrste kokica.

Iz navedenog obrazloženja moguće je zaključiti kako je ova aktivnost djelomično odrđena.

Iz primjera proizlazi sljedeće: ukoliko su u izvješću navedeni, odnosno postignuti svi pokazatelji iz godišnjeg programa, aktivnost je u potpunosti odrđena. Ukoliko su postignuti samo neki od pokazatelja (primjerice, samo 1, 2 ili 3 pokazatelja od njih 4), aktivnost je djelomično odrđena, a ako nije postignut niti jedan pokazatelj iz godišnjeg programa, aktivnost nije odrđena.

Kod neodrađenih, a obrazloženih aktivnosti u izvješćima javnih ustanova, praćen je **razlog zbog kojeg nisu odrđene** te su u formi grafa prikazani najčešći razlozi neodrađivanja aktivnosti u 2018. godini.

Kako je prethodno rađena analiza godišnjih programa i izvješća o ostvarivanju godišnjih programa javnih ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode za 2016. godinu, napravljena je usporedba svih dostupnih podataka za 2016. i 2018. godinu. Usporedbe nisu obrađene u zasebnom poglavlju već u istim odlomcima, zajedno s istovjetnim novim podacima. Tablično ili grafički uspoređivani su samo oni podaci koji se u većoj mjeri razlikuju od prijašnjih, a manje značajne usporedbe opisane su u nekoliko rečenica.

Radi lakše preglednosti, dijelovi s usporedbama uokvireni su i označeni sivom bojom, kao što se može vidjeti u ovom tekstu, isto kao i grafovi koji su preuzeti iz prošle analize.

Treba napomenuti da je pet javnih ustanova u periodu između izrade ovih dviju analiza usvojilo planove upravljanja, pa se zato usporedbe koje uključuju te ustanove trebaju uzeti sa zadrškom, a to su JU NP Brijuni, JU NP Mljet, JU PP Biokovo, JU PP Lastovsko otočje te JU PP Žumberak-Samoborsko gorje.

U pojedinačnim analizama javnih ustanova tekstualno su uspoređivane samo one ustanove koje imaju značajnu promjenu, kako pozitivnu tako i negativnu, u odnosu na prošlu analizu.

2.2. Grupna analiza godišnjih programa i izvješća javnih ustanova za 2018. godinu

Kako je već ranije navedeno, analizirana su izvješća svih javnih ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode u Hrvatskoj, njih 19. U analizu su uključene javne ustanove čije je upravno vijeće usvojilo izvješće za 2018. godinu u formatu traženom u Smjernicama za izvješća te je dostavljeno Ministarstvu do 1. lipnja 2019. godine.

Napomena: Zbog jednostavnijeg prikaza, u ovom poglavlju koristit će se skraćeni nazivi javnih ustanova, to jest skraćenica JU za javnu ustanovu te NP i PP za nacionalni park, odnosno park prirode.

2.2.1. Dostava izvješća

Javna ustanova koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode svake godine izrađuje izvješće o ostvarivanju plana upravljanja i godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja. Upravno vijeće usvaja izvješće te ga dostavlja Ministarstvu, do 1. ožujka tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu, sukladno članku 134. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, NN 15/18, NN 14/19).

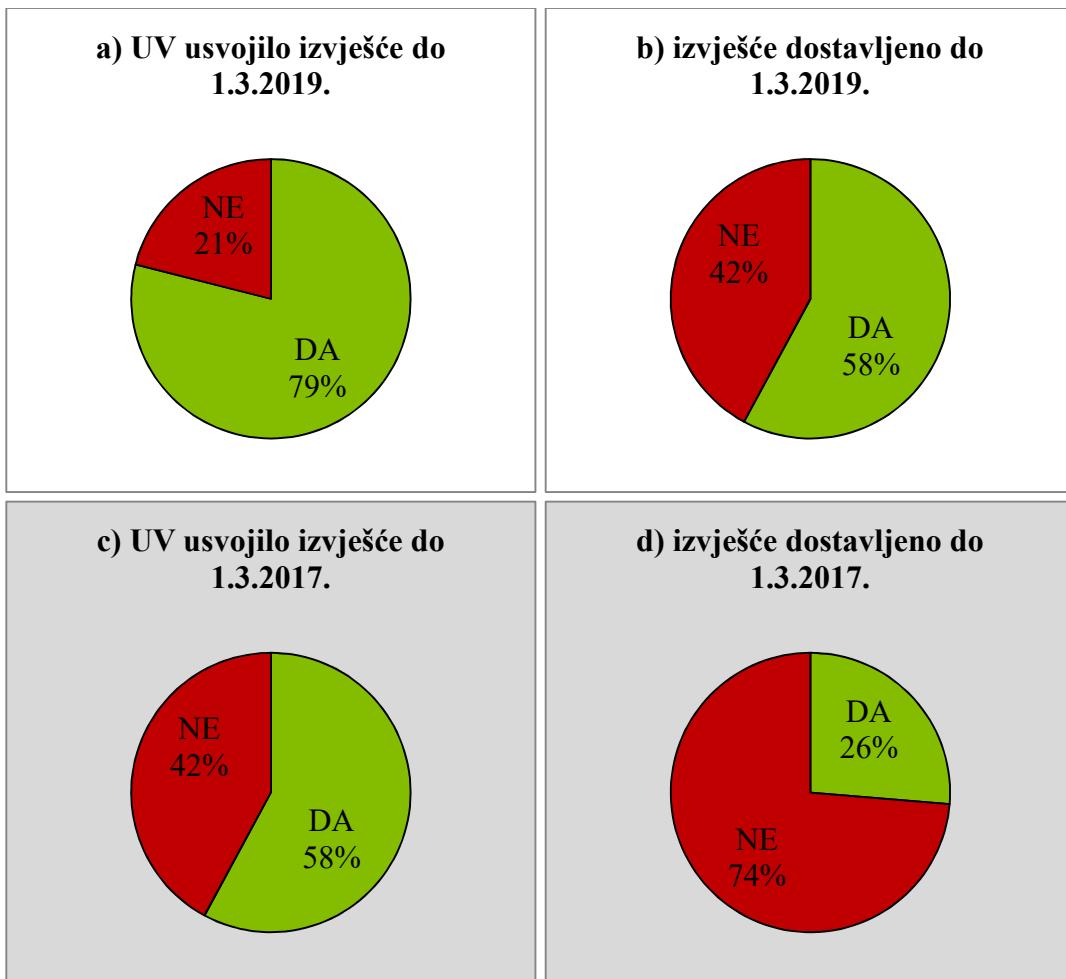
Dio analize navedenih izvješća odnosio se na praćenje datuma usvajanja i dostave izvješća Ministarstvu. Upravna vijeća 15 (78,94 %) javnih ustanova usvojila su izvješća na vrijeme, odnosno do 1. ožujka 2019. godine, ali ih je 11 (57,89 %) dostavilo izvješće Ministarstvu do navedenog datuma, kao što je prikazano u tablici 2 i na slici 1.

Tablica 2. Usvajanje i dostavljanje Izvješća o ostvarivanju godišnjih programa za 2018. godinu;

*ustanove označene crvenom bojom kasnile su više od mjesec dana s dostavom izvješća Ministarstvu

JU NP/PP	UV usvojilo izvješće na vrijeme (do 1.3.)	Javna ustanova dostavila izvješće Ministarstvu na vrijeme (do 1.3.)
JU NP Brijuni	DA	NE
JU NP Kornati	DA	NE
JU NP Krka	DA	DA
JU NP Mljet	NE	NE
JU NP Paklenica	DA	DA
JU NP Plitvička jezera	DA	DA
JU NP Risnjak	DA	DA
JU NP Sjeverni Velebit	DA	DA
JU PP Biokovo	DA	NE
JU PP Kopački rit	DA	DA
JU PP Lastovsko otočje	NE	NE
JU PP Lonjsko polje	DA	DA
JU PP Medvednica	DA	DA
JU PP Papuk	NE	NE
JU PP Telašćica	DA	NE

JU PP Učka	DA	DA
JU PP Velebit	DA	DA
JU PP Vransko jezero	DA	DA
JU PP Žumberak-Samoborsko gorje	NE	NE

Slika 1. Udio izvješća o ostvarivanju godišnjih programa javnih ustanova NP i PP za 2018. godinu, koja su: **a)** upravna vijeća usvojila do 1. ožujka 2019. i **b)** dostavljena Ministarstvu do 1. ožujka 2019.; Rezultati iste analize iz 2016. godine za usvajanje izvješća, **c)**, te njihovo dostavljanje, **d)**.

Od osam javnih ustanova koje su kasnile s dostavom usvojenog izvješća, njih tri kasnile su s više od mjesec dana, što se smatra nemarom, a to su JU NP Brijuni, JU PP Lastovsko otoče te JU PP Žumberak-Samoborsko gorje.

Preporuka je da ubuduće javne ustanove pripreme izvješća za prethodnu godinu do 15. veljače tekuće godine. U tom slučaju upravna vijeća imaju dovoljno vremena pregledati i usvojiti izvješća do kraja veljače te ih dostaviti Ministarstvu do početka ožujka.

U odnosu na 2016. godinu vidi se pozitivna promjena u postupcima javnih ustanova vezanim uz pravovremeno usvajanje i dostavljanje izvješća (slika 1).

2.2.2. Planiranje i izvještavanje na godišnjoj razini

Planiranje je misaona komponenta upravljanja zaštićenim područjem. To je dinamičan, iterativan proces, u kojem se razabire važno od nevažnog i donose odluke o tome što se želi postići i što se mora poduzeti. Planiranje je jedna od najvažnijih aktivnosti upravljanja u zaštiti prirode (Alexander, 2008).

Plan upravljanja zaštićenim područjem i/ili područjem ekološke mreže je akt planiranja kojim se utvrđuje stanje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže te određuju ciljevi upravljanja i/ili očuvanja, aktivnosti za postizanje ciljeva i pokazatelji provedbe plana (NN 80/13, NN 15/18, NN 14/19). To je službeni dokument (proizvod) procesa planiranja koji tijekom vremena omogućuje djelotvorno i prilagodljivo upravljanje.

Na godišnjoj razini, Javna ustanova upravlja područjem temeljem godišnjeg programa. Plan upravljanja i godišnji program trebaju biti usklađeni, što znači da se aktivnosti planirane planom upravljanja za pojedinu godinu trebaju prenijeti u godišnji program za tu godinu, a ukoliko je potrebno, mogu se i detaljnije razraditi. Također, aktivnosti iz plana upravljanja s vremenom se mogu prilagođavati ovisno o potrebama upravljanja, ali u svrhu postizanja ciljeva zadanih planom.

Sukladno tome, *Smjernicama za godišnje programe* temeljem kojih su izrađeni godišnji programi za 2018. godinu, uz navođenje aktivnosti, predviđen je stupac u kojem se upisuju odgovarajući kodovi aktivnosti iz plana upravljanja, a ako javna ustanova nema plan upravljanja zaštićenim područjem/ima dodjeljuje se novi kod za svaku aktivnost. Također, za ustanove koje imaju važeće planove upravljanja, predviđen je i stupac u kojem se upisuje referenca na plan.

Izvještavanje je važna komponenta za praćenje upravljanja zaštićenim područjima. Izvješća o ostvarivanju godišnjih programa služe za praćenje provedbe aktivnosti, a time i postizanja zadanih dugoročnih ciljeva u planu upravljanja. Praćenje provedbe aktivnosti kroz postavljene pokazatelje omogućuje procjenu uspješnosti i približavanju ciljevima upravljanja zaštićenim područjem, ali i prilagodbu kod planiranja budućih aktivnosti upravljanja.

2.2.2.1. Usklađenost aktivnosti iz godišnjeg programa s aktivnostima iz plana upravljanja

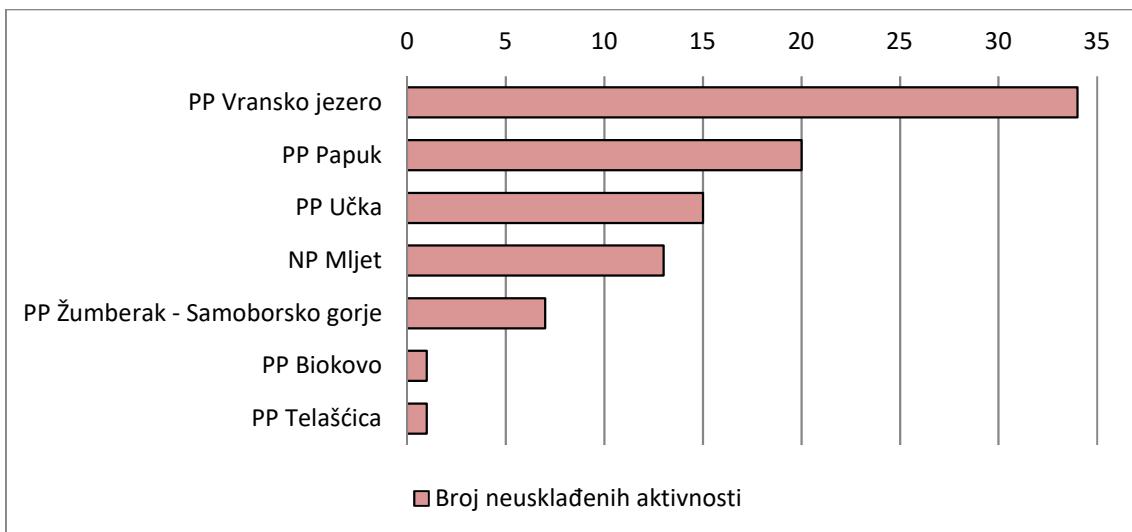
Unutar ove analize praćena je usklađenost aktivnosti iz godišnjeg programa za 2018. godinu s aktivnostima predviđenim planom upravljanja za tu godinu, kao i usklađenost novih aktivnosti (koje nisu predviđene planom) s ciljevima u planu upravljanja.

Od 19 javnih ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode, njih 13 (68,42 %) imaju važeći plan upravljanja (tablica 3). Od tih 13 javnih ustanova, njih sedam, odnosno malo više od pola, imaju barem jednu aktivnost koja nije usklađena s planom upravljanja (slika 2).

Tablica 3. Postojanje važećeg plana upravljanja u vrijeme izrade godišnjeg programa;

* - u vrijeme završetka ove analize JU je usvojila novi PU

JU NP/PP	Važeći plan upravljanja
JU NP Brijuni	DA
JU NP Kornati	DA
JU NP Krka	DA
JU NP Mljet	DA
JU PP Biokovo	DA
JU PP Kopački rit	DA
JU PP Lastovsko otoče	DA
JU PP Medvednica	DA
JU PP Papuk	DA
JU PP Telašćica	DA
JU PP Učka	DA
JU PP Vransko jezero	DA
JU PP Žumberak-Samoborsko gorje	DA
JU NP Paklenica	NE
JU NP Plitvička jezera*	NE
JU NP Risnjak	NE
JU NP Sjeverni Velebit	NE
JU PP Lonjsko polje	NE
JU PP Velebit	NE

Slika 2. Javne ustanove s aktivnostima iz godišnjeg programa koje nisu usklađene s važećim planom upravljanja

Treba napomenuti da kod JU PP Vransko jezero 34 aktivnosti odstupaju od vremenskog okvira iz plana upravljanja, odnosno planirane su u drugoj planskoj godini.

JU PP Žumberak-Samoborsko gorje ima važeći plan upravljanja, ali u njemu nema posebnih ciljeva, a JU NP Brijuni i JU NP Mljet nemaju novih aktivnosti (neplaniranih planom

upravljanja) u godišnjem programu, pa su to tri ustanove s planom upravljanja kojima nije mogla biti analizirana usklađenost (novih) aktivnosti iz godišnjeg programa 2018. s ciljevima u planu upravljanja.

Što se tiče preostalih deset javnih ustanova koje imaju važeći plan upravljanja te nove aktivnosti u godišnjem programu, velika većina tih aktivnosti usklađena je s važećim planom upravljanja. Samo tri aktivnosti iz godišnjeg programa JU NP Krka, odnosno dvije aktivnosti kod JU NP Kornati nisu usklađene s njihovim planovima upravljanja.

2.2.2.2. Prikladnost definiranja aktivnosti i pokazatelja u godišnjem programu

Kako bi planovi upravljanja, pa tako i godišnji programi, bili što kvalitetniji, potrebno je jasno definirati ciljeve, aktivnosti i pokazatelje provedbe aktivnosti. Iz aktivnosti i pokazatelja u godišnjim programima trebalo bi biti moguće zaključiti doprinose li poduzete radnje postizanju određenog cilja upravljanja. Na primjeru 2. prikazane su prikladno definirane aktivnosti, uz odgovarajuće pokazatelje provedbe.

Primjer 2. Prikladno definirane aktivnosti i pokazatelji njihove provedbe u godišnjem programu
(MZOE i HAOP (2018): *Smjernice za izradu godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja*, prilog *Primjeri za definiranje aktivnosti i pokazatelja u Godišnjem programu i Izvješću o ostvarivanju godišnjeg programa*)

a) Ukoliko se radi o projektnoj aktivnosti

Aktivnost D.4.1.: Ugovoriti uslugu izgradnje centra za posjetitelje Panona Viva u Smirnovcima (OPKK 6c2 projekt „Panona Viva“)

Pokazatelj D.4.1.: Raspisan natječaj za izvođača

Pokazatelj D.4.1.: Odabran izvođač i potpisani ugovor s izvođačem

b) Ukoliko se ne radi o projektnoj aktivnosti

Posebni cilj A.: Travnjaci na području ekološke mreže održani su u povoljnem stanju

Aktivnost A.2.1.: Uklanjati alepski bor na travnjacima na području ekološke mreže

Pokazatelj A.2.1.: Očišćena površina od minimalno 600 m² (ukoliko javna ustanova ima dovoljno podataka da u godišnjem programu kvantificira pokazatelj)

Pokazatelj A.2.1.: Očišćena površina u m² (ukoliko javna ustanova nema dovoljno podataka ili iz nekog drugog razloga ne može u godišnjem programu kvantificirati pokazatelj)

Aktivnost nije prikladno definirana ukoliko se, uz odgovarajući pokazatelj provedbe i cilj upravljanja, ne može jasno zaključiti što se planira odraditi. Na primjeru 3. prikazane su aktivnosti koje nisu definirane na prikladan način.

Primjer 3. Neprikladno definirane aktivnosti i pokazatelji njihove provedbe u godišnjem programu za 2018. godinu jedne javne ustanove

a) Projektna aktivnost

Posebni cilj G.: Povećanje sposobnosti Ustanove za samostalnu provedbu brojnih zadataka, što će povećati kvalitetu upravljačkih aktivnosti u Parku, smanjiti troškove i povećati zadovoljstvo radnika.

Aktivnost G.7.: Aktivnosti u sklopu projekta "Zaštićena područja za prirodu i ljude"

Pokazatelj G.7.: Broj sastanaka, radionica, studijskih putovanja, tiskanog promotivnog materijala i dr.

b) Aktivnost koja nije u sklopu projekta

Posebni cilj A: Prikupiti što više relevantnih podataka o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka, koja će se moći iskoristiti za poboljšanje upravljačkih aktivnosti u Parku

Aktivnost A.2.: Mikroklima krša

Pokazatelj A.2.: Izvješće suradnika.

Bilježen je broj neprikladno definiranih aktivnosti u odnosu na ukupan broj aktivnosti u godišnjem programu pojedine ustanove te izražen udjelom loše definiranih aktivnosti (%) u pojedinom godišnjem programu.

Pokazatelji pokazuju mjeru uspješnosti provedbe aktivnosti (i postizanja cilja), prate učinkovitost upravljanja te ukazuju na potrebu za prilagodbom upravljanja (MZOE i HAOP, 2018). Ocjena pokazatelja u okviru ove analize napravljena je prema sljedećim kriterijima:

- **Ocjena 1:** pokazatelj ne opisuje rezultat/učinak aktivnosti
- **Ocjena 2:** pokazatelj opisuje rezultat/učinak aktivnosti

Bilježen je broj pokazatelja u godišnjem programu s ocjenom 1 ili 2 te izražen udjelom pokazatelja koji ne opisuju rezultat ili učinak aktivnosti (%) u pojedinom godišnjem programu.

Nakon analize godišnjih programa ustanova, može se zaključiti da su aktivnosti i pokazatelji većinom definirani na odgovarajući način te da pokazatelji uglavnom opisuju rezultate ili učinke aktivnosti. Najveći udio neprikladno definiranih aktivnosti ima JU NP Sjeverni Velebit (7,27 %), a najveći udio pokazatelja s ocjenom 1, odnosno onih pokazatelja koji ne opisuju rezultat ili učinak aktivnosti imaju JU PP Lonjsko polje (14,29 %) i JU PP Medvednica (14,09 %).

S obzirom na prošlu analizu, broj JU-a bez ijedne loše definirane aktivnosti povećao se s tri na čak 14, što predstavlja pozitivnu promjenu u vještinama JU-a da prikladnije definiraju aktivnosti i pokazatelje u godišnjim programima.

2.2.2.3. Prioritetne aktivnosti

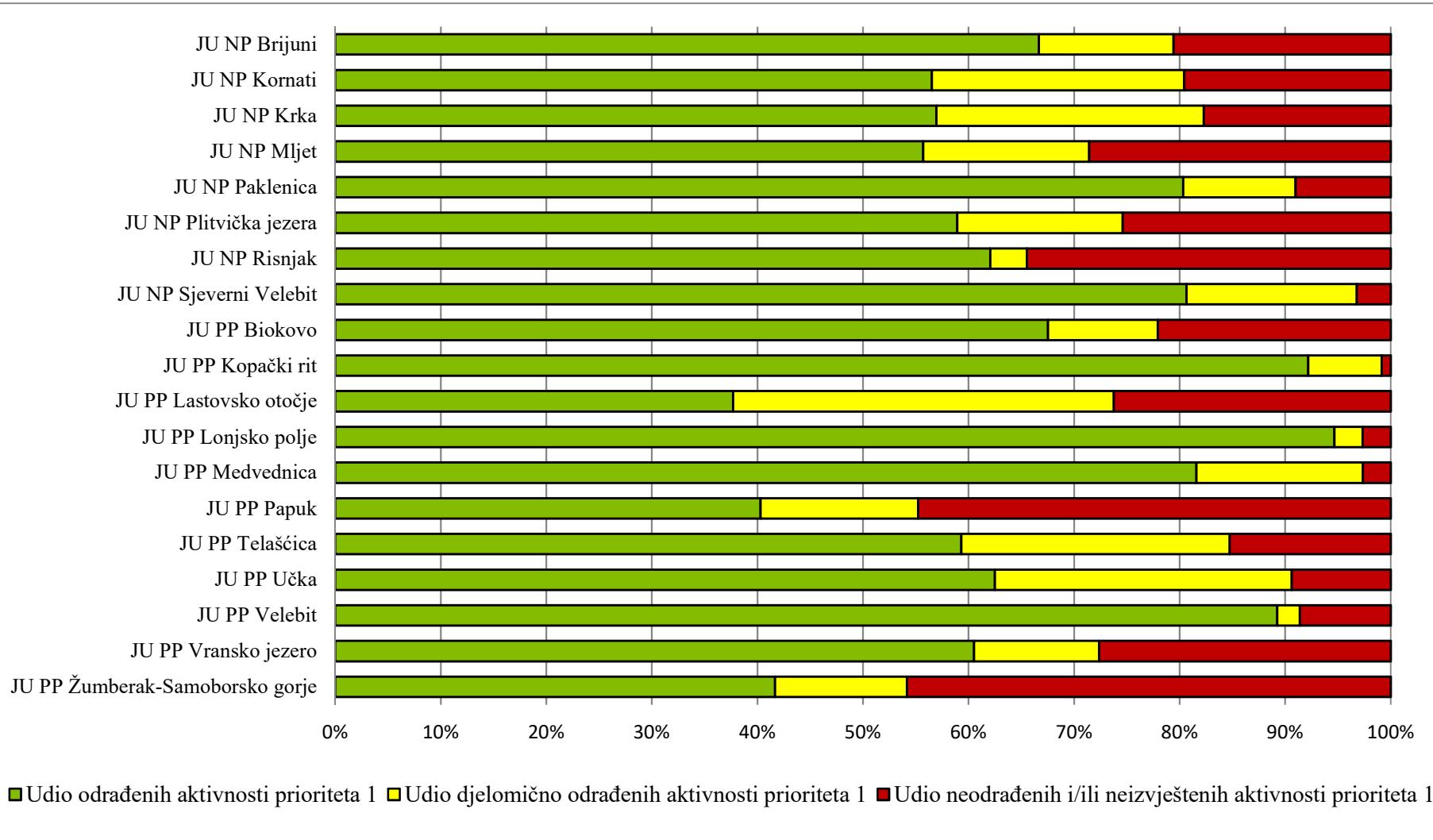
U godišnjim programima ustanova praćen je broj planiranih prioritetnih aktivnosti (prioriteta 1), dok je u izvješćima praćen broj prioritetnih aktivnosti koje su djelomično ili u potpunosti odrđene. Prioritet 1 dodjeljuje se aktivnostima neophodnim za očuvanje vrijednosti zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim ili izdvojeno u ekološku mrežu. To su ključne aktivnosti koje se moraju provesti u svrhu ostvarenja ciljeva upravljanja i moraju se poduzeti za vrijeme trajanja godišnjeg programa. Prioritet 1 ne znači da se aktivnost mora prva provesti nego da se mora dogoditi onda kad je planirana, a neispunjavanje takve aktivnosti narušava cijeli plan (MZOE i HAOP, 2018).

Najveći udio planiranih aktivnosti prioriteta 1 u godišnjem programu imaju JU NP Paklenica (96,06 %) i JU PP Kopački rit (82,73 %), dok najmanje udjele prioritetnih aktivnosti u godišnjim programima imaju JU NP Krka (37,34 %), JU PP Učka (39,02 %) kao što je prikazano u tablici 4.

Tablica 4. Broj i udio (%) planiranih prioritetnih aktivnosti, uz ukupan broj aktivnosti u godišnjem programu, te broj i udio (%) odraćenih i djelomično odraćenih prioritetnih aktivnosti u izvješću javnih ustanova; *br. – broj; akt. – aktivnost; P1 akt. – aktivnost prioriteta 1;

JU NP/PP	Godišnji program			Izvješće			
	Uku pan br. akt.	Br. P1 akt.	Udio P1 akt. (%)	Br. odrađe nih P1 akt.	Udio odrađe nih P1 akt. (%)	Br. djelomično odrađenih P1 akt.	Udio djelomično odrađenih P1 akt. (%)
JU NP Brijuni	126	102	80,95	68	66,67	13	12,75
JU NP Kornati	59	46	77,97	26	56,52	11	23,91
JU NP Krka	211	79	37,44	45	56,96	20	25,32
JU NP Mljet	139	70	50,36	39	55,71	11	15,71
JU NP Paklenica	127	122	96,06	98	80,33	13	10,66
JU NP Plitvička jezera	215	185	86,05	109	58,92	29	15,68
JU NP Risnjak	63	29	46,03	18	62,07	1	3,45
JU NP Sjeverni Velebit	55	31	56,36	25	80,65	5	16,13
JU PP Biokovo	131	77	58,78	52	67,53	8	10,39
JU PP Kopački rit	139	115	82,73	106	92,17	8	6,96
JU PP Lastovsko otoče	85	61	71,76	23	37,70	22	36,07
JU PP Lonjsko polje	105	75	71,43	71	94,67	2	2,67
JU PP Medvednica	64	38	59,38	31	81,58	6	15,79
JU PP Papuk	96	67	69,79	27	40,30	10	14,93
JU PP Telašćica	101	59	58,42	35	59,32	15	25,42
JU PP Učka	82	32	39,02	20	62,50	9	28,13
JU PP Velebit	120	93	77,50	83	89,25	2	2,15
JU PP Vransko jezero	135	76	56,30	46	60,53	9	11,84
JU PP Žumberak-Samoborsko gorje	65	48	73,85	20	41,67	6	12,50

U istoj tablici te na slici 3. prikazano je i ostvarivanje prioritetnih aktivnosti u izvješćima. Najbolje ostvarivanje prioritetnih aktivnosti imaju tri ustanove, sve oko odličnih 90 %, a to su JU PP Lonjsko polje (94,67 %), JU PP Kopački rit (92,17 %), te JU PP Velebit (89, 25 %). S druge strane, najslabiju odrađenost aktivnosti prioriteta 1 imaju JU Lastovsko otoče (37,70 %), JU PP Papuk (40,30 %) i JU PP Žumberak-Samoborsko gorje (41,67 %), svi ispod 50 %, što je zabrinjavajuće.

Slika 3. Udio održanih, djelomično održanih i neodržanih i/ili neizvještenih prioritetnih aktivnosti u izvješćima javnih ustanova

2.2.2.4. Načini izvještavanja aktivnosti

Aktivnosti u izvješću moraju biti usklađene s aktivnostima planiranim u godišnjem programu, odnosno određena aktivnost iz godišnjeg programa treba biti istovjetna aktivnosti u izvješću, kodovi aktivnosti iz godišnjeg programa trebaju se podudarati u izvješću te aktivnosti trebaju biti izvještene u temi u kojoj su planirane.

Kod **svih javnih ustanova osim jedne (94,73 %), jedna aktivnost u godišnjem programu odgovara jednoj aktivnosti u izvješću**. Iznimka je JU PP Žumberak-Samoborsko gorje koja ima nekoliko aktivnosti iz godišnjeg programa koje su spojene u jednu u izvješću ili obrnuto. Na primjer, aktivnost AD5 u izvješću navodi se kroz šest aktivnosti istraživanja različitih vrsta i staništa, iako je to samo jedna aktivnost u godišnjem programu koja glasi: "Provoditi istraživanja vrsta i staništa za koje je utvrđeno da nedostaju podaci".

Nadalje, kodovi aktivnosti iz godišnjih programa 17 ustanova (89,47 %) podudaraju se s kodovima u izvješćima. Samo JU NP Mljet ima tri, odnosno JU PP Medvednica ima četiri aktivnosti čiji se kodovi iz godišnjeg programa ne poklapaju s kodovima u izvješću.

I konačno, kod 15 javnih ustanova (78,95 %), sve aktivnosti izvještene su u istoj temi u kojoj su planirane, dok kod njih četiri to nije slučaj, a to su:

- JU NP Mljet – 26 aktivnosti
- JU PP Biokovo – 3 aktivnosti
- JU PP Vransko jezero – 29 aktivnosti
- JU PP Žumberak-Samoborsko gorje – 3 aktivnosti

Posebno se ističu JU NP Mljet i JU PP Vransko jezero s više od 20 takvih aktivnosti.

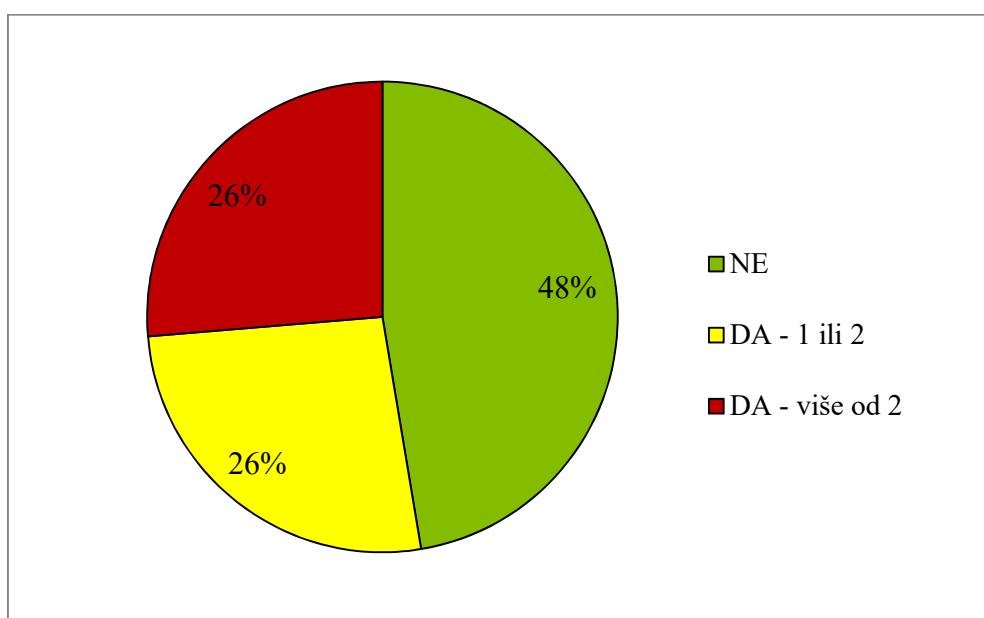
Iz navedenog je vidljivo da velika većina ustanova izvještava aktivnosti na prikladan način.

Za razliku od prošle analize, povećao se udio ustanova koje usklađuju aktivnosti (sa 79 na 95 %) i kodove (s 84 na 89 %), dok je broj ustanova koje izvještavaju po istim temama ostao identičan.

2.2.2.5. Neizvještene aktivnosti

Kao što upućuju Smjernice, **u izvješću je potrebno navesti sve aktivnosti planirane godišnjim programom**, čak i ako nisu provedene.

U okviru ove analize praćen je broj aktivnosti koje su navedene u godišnjem programu, ali ne i u izvješću, odnosno broj neizvještenih aktivnosti javnih ustanova. Samo devet od 19 javnih ustanova (48 %) u svojim izvješćima navode sve aktivnosti iz godišnjih programa, odnosno nemaju nijednu neizvještenu aktivnost (slika 4). Jednu do dvije neizvještene aktivnosti u svojim izvješćima ima pet ustanova (26 %), a to su JU NP Mljet, JU NP Sjeverni Velebit, JU PP Kopački rit, JU PP Telašćica te JU PP Učka. Više od dvije neizvještene aktivnosti također ima pet ustanova (26 %), i to JU NP Brijuni s pet te JU PP Papuk sa šest aktivnosti, zatim JU PP Lonjsko polje s 13, JU PP Biokovo sa 16 te JU PP Žumberak-Samoborsko gorje s čak 22 neizvještene aktivnosti.

Slika 4. Postojanje neizvještenih aktivnosti iz godišnjih programa javnih ustanova

S obzirom na prošlu analizu, jedino što je primjećeno je to da se broj ustanova bez neizvještenih aktivnosti smanjio za dva, za koliko se povećao broj ustanova s do dvije neizvještene aktivnosti.

Upravna vijeća ustanova dužna su pratiti izvršenja godišnjih programa, odnosno pratiti jesu li aktivnosti iz godišnjih programa navedene i obrazložene u izvješćima. Izvješća koja nisu usklađena s godišnjim programima, ne bi se trebala usvojiti.

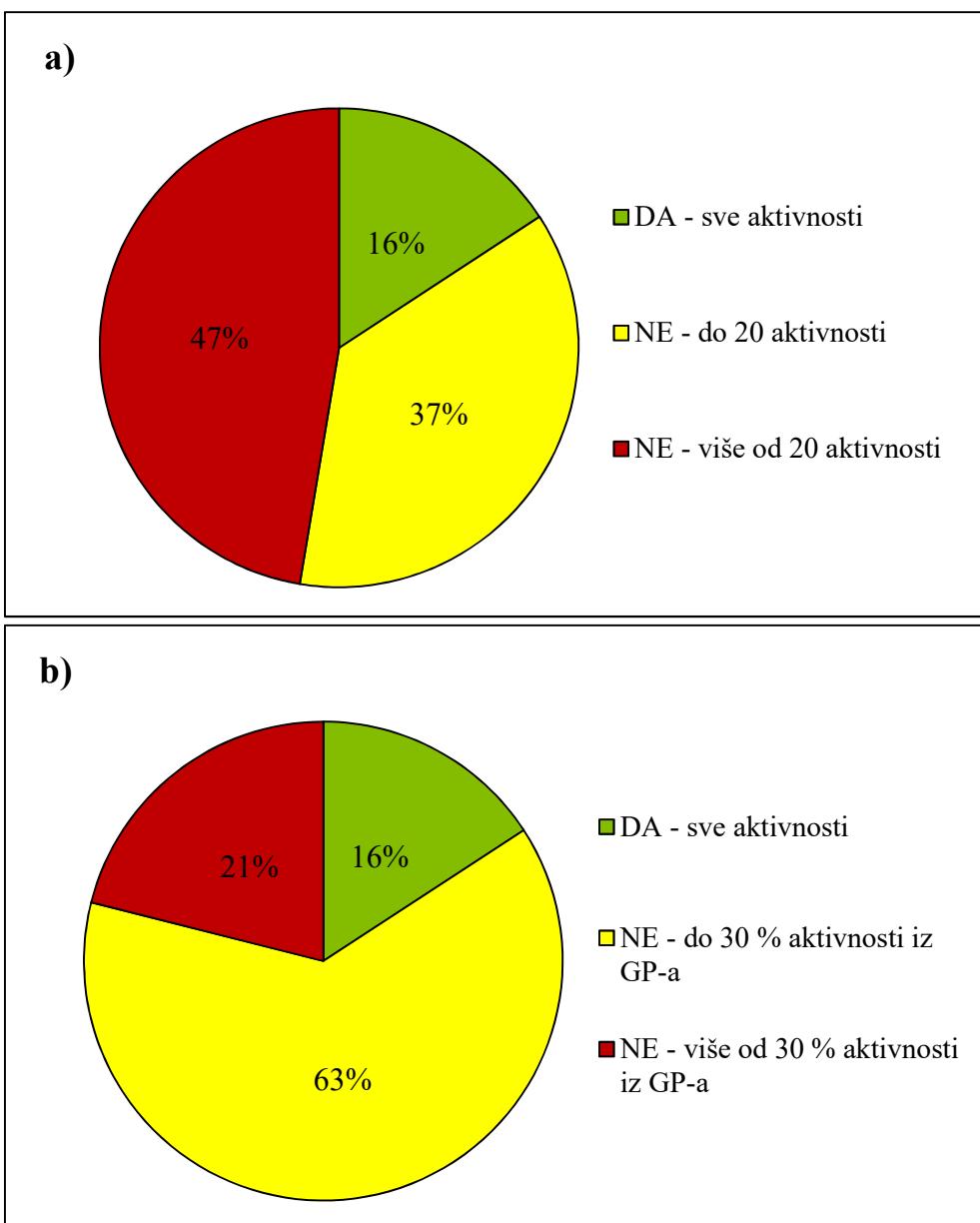
2.2.2.6. Izvještavanje po pokazateljima provedbe aktivnosti i mogućnost zaključivanja stupnja odrađenosti aktivnosti

U stupcu *Provedba aktivnosti* izvješća potrebno je navesti pokazatelje provedenih aktivnosti, koji bi u izvješću trebali biti specifičniji i kvantificirani nego što su u godišnjem programu. Ukoliko je aktivnost samo djelomično provedena ili nije provedena, potrebno je obrazložiti zbog čega je tako. Također, potrebno je navesti i aktivnosti koje nisu bile planirane godišnjim programom, no provedene su. U tom je slučaju u stupcu *Provedba aktivnosti*, osim pokazatelja koji su postignuti, potrebno obrazložiti zbog čega je aktivnost provedena te na koji je način povezana s ciljem upravljanja.

U izvješćima nekih javnih ustanova aktivnosti često nisu dovoljno obrazložene ili su navedeni loši pokazatelji njihove provedbe pa nije uvijek lako zaključiti je li aktivnost u potpunosti odraćena, djelomično odraćena ili neodraćena, odnosno nije moguće zaključiti stupanj odraćenosti aktivnosti. Izvješća nekih javnih ustanova po tom je pitanju malo teže pratiti.

Po pokazateljima iz godišnjih programa potpuno izvještavaju tek tri javne ustanove (16 %), a to su sve parkovi prirode, JU PP Lastovsko otočje, JU PP Telašćica te JU PP Velebit. Nešto više javnih ustanova, njih sedam (37 %) ima do 20, a čak devet (47 %), ima više od 20 aktivnosti koje nisu izvještene po pokazateljima iz godišnjeg programa (Tablica 5, Slika 5). Ističu se JU NP Kornati s čak 44, što je 74,58 % od aktivnosti iz godišnjeg programa, te JU NP Risnjak s čak 61 aktivnosti koje nisu izvještene po pokazateljima, što je 96,83 % od ukupnih aktivnosti iz godišnjeg programa.

Izvještavanje po pokazateljima lošije je nego u prošloj analizi, gdje je većina ustanova, točnije njih 13 (68 %), izvještavalo po pokazateljima.

Slika 5. Izvještavanje aktivnosti po pokazateljima iz godišnjeg programa, a) po broju aktivnosti; b) po udjelu od ukupnog broja aktivnosti u godišnjem programu

Iz izvješća 11 javnih ustanova (58 %) moguće je zaključiti stupanj odraćenosti svih aktivnosti, odnosno jesu li one u potpunosti odraćene, djelomično odraćene ili neodraćene. Kod preostalih javnih ustanova broj takvih aktivnosti je malen, maksimalno do tri, osim kod JU PP Učka čije izvješće ima čak 19 aktivnosti kod kojih se ne može ni iz aktivnosti ni iz obrazloženja odrediti stupanj odraćenosti (tablica 5).

U prošloj analizi, iz izvješća 17 ustanova (89 %) moglo se zaključiti stupanj odraćenosti aktivnosti što je za šest ustanova više od ovogodišnje analize. Usporedba ipak nije realna jer u ovoj analizi skoro sve ustanove s aktivnostima čiji se stupanj odraćenosti ne može zaključiti imaju maksimalno tri takve aktivnosti.

Tablica 5. Izvještavanje aktivnosti po pokazateljima i mogućnost zaključivanja stupnja održenosti aktivnosti iz izvješća javnih ustanova; * NE - xy = broj aktivnosti

JU NP i PP	Izvještavanje po pokazateljima iz godišnjeg programa*	Mogućnost zaključivanja stupnja održenosti aktivnosti*
NP Brijuni	NE - 18	NE - 3
NP Kornati	NE - 44	DA
NP Krka	NE - 29	NE - 3
NP Mljet	NE - 25	NE - 3
NP Paklenica	NE - 26	DA
NP Plitvička jezera	NE - 30	NE - 2
NP Risnjak	NE - 61	DA
NP Sjeverni Velebit	NE - 16	NE - 1
PP Biokovo	NE - 16	DA
PP Kopački rit	NE - 19	DA
PP Lastovsko otoče	DA	DA
PP Lonjsko polje	NE - 14	DA
PP Medvednica	NE - 13	DA
PP Papuk	NE - 27	NE - 3
PP Telašćica	DA	DA
PP Učka	NE - 37	NE - 19
PP Velebit	DA	DA
PP Vransko jezero	NE - 12	NE - 1
PP Žumberak-Samoborsko gorje	NE - 27	DA

Za aktivnosti koje nisu izvještene po pokazateljima, a nisu ni obrazložene na odgovarajući način, stupanj održenosti zaključen je pomoću utrošenih financija, navedenih suradnika, vlastitih saznanja o provedbi pojedine aktivnosti, a nekim ustanovama poslan je i upit.

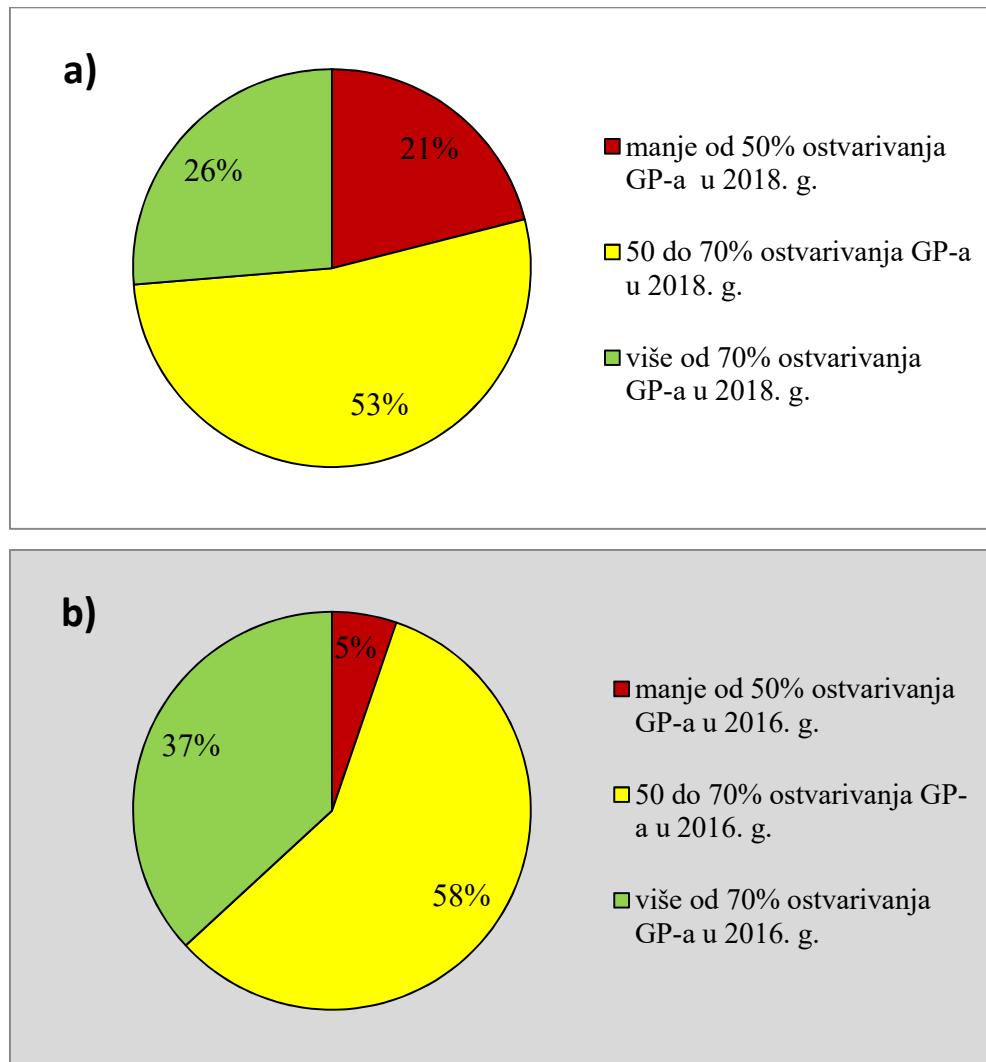
2.2.2.7. Ostvarivanje godišnjih programa javnih ustanova za 2018. godinu

Ostvarivanje godišnjih programa javnih ustanova može se promatrati kroz održene i djelomično održene aktivnosti, kao i kroz neplanirano održene aktivnosti (tablica 6, slika 7). Udio neplanirano održenih aktivnosti koji je, zajedno s održenim i djelomično održenim aktivnostima, prikazan na slici 7, dobiven je sljedećim izračunom:

$$Udio neplanirano održenih aktivnosti (\%) = \frac{\text{broj neplanirano održenih aktivnosti}}{\text{ukupan broj aktivnosti planiranih u GP}} \times 100$$

Promatra li se ostvarivanje godišnjih programa javnih ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode samo **kroz udio održenih aktivnosti** iz izvješća rezultat je sljedeći:

- **manje od 50 %** aktivnosti godišnjeg programa ostvarile su četiri ustanove (21 %)
- u rasponu **od 50 do 70 %** ostvarivanja aktivnosti godišnjeg programa nalazi se deset ustanova (53 %)
- **više od 70 %** aktivnosti godišnjeg programa ostvarilo je pet ustanova (26 %)

Slika 6. Udio JU NP i PP prema udjelu ostvarivanja godišnjeg programa u a), 2018. i b), 2016. godini kroz odrađene aktivnosti

S obzirom na prošlu analizu, treba napomenuti da se povećao broj javnih ustanova s manje od 50 % ostvarivanja godišnjeg programa, i to s jedne na četiri javne ustanove (slika 6).

Četiri ustanove koje imaju manje od 50 % ostvarivanja godišnjeg programa su JU NP Krka (45,50 %), JU PP Papuk (46,88 %), JU PP Žumberak-Samoborsko gorje (46,15 %) te JU PP Lastovsko otočje (31,76 %) koje ima najslabiju odrađenost, čak i od javnih ustanova iz prošle analize. Nadalje, od 27 aktivnosti iz teme *Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti* odrađeno ih je samo četiri, a sukladno članku 131. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/2013, NN 15/2018, NN

14/19) javne ustanove obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju te sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). S tim u vezi, JU PP Lastovsko otočje trebala bi primjereno planirati aktivnosti na godišnjoj razini, u većoj mjeri ih izvršavati, a tako i kvalitetnije upravljati područjem.

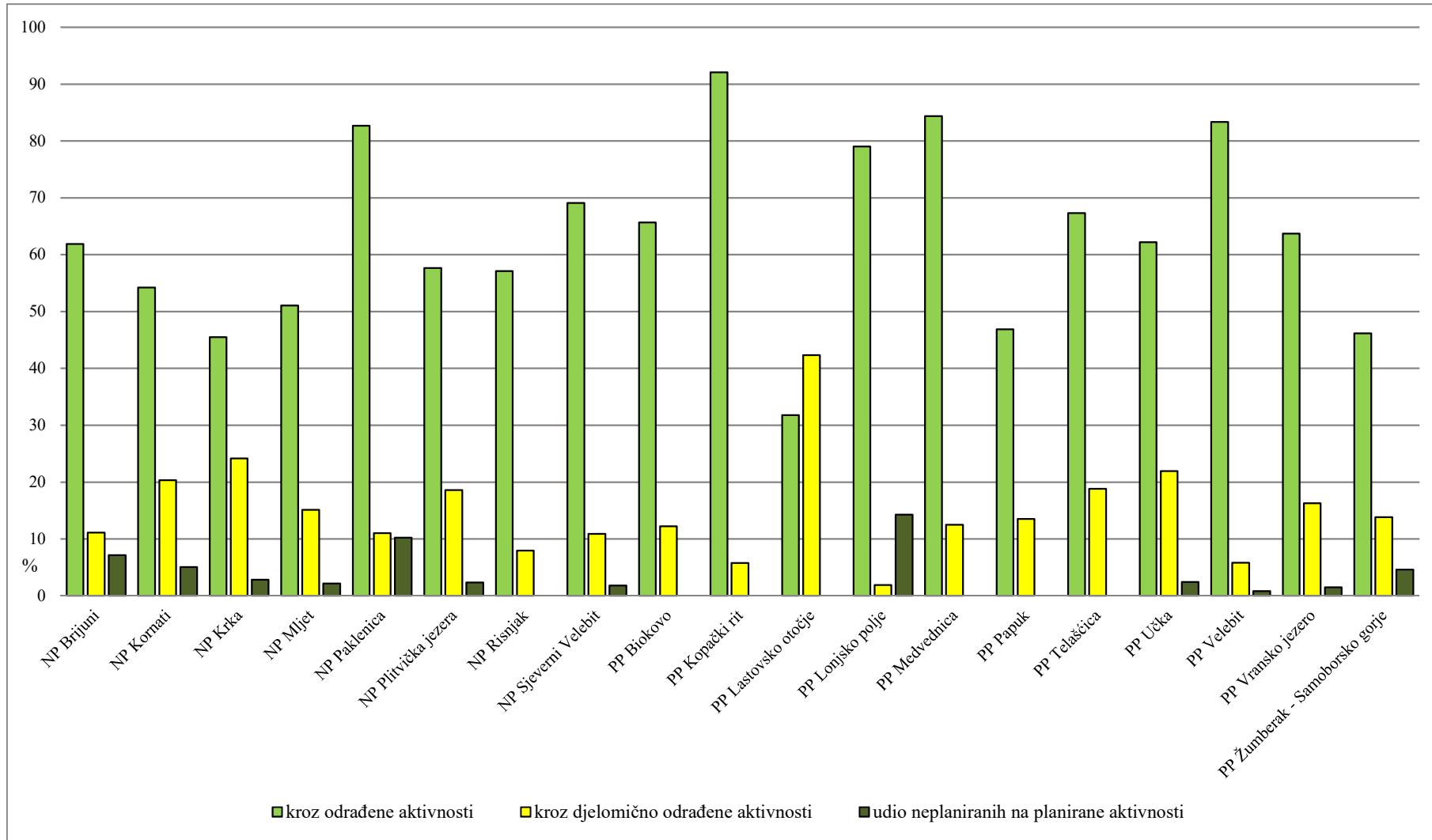
Najviše aktivnosti planiranih godišnjim programom, odnosno više od 70 %, odradile su JU PP Kopački rit (s najviših 92,09 %), JU PP Lonjsko polje (79,05 %), JU PP Medvednica (84,38 %), JU PP Velebit (83,33 %) te JU NP Paklenica (82,68 %) koja je prije dvije godine bila ustanova s najboljim ostvarivanjem godišnjeg programa pa se može zaključiti kako konstantno vrlo dobro planira aktivnosti na godišnjoj razini te dosljedno provodi svoj godišnji program.

Kod usporedbe udjela ostvarivanja godišnjih programa javnih ustanova potrebno je voditi računa o tome koliko je aktivnosti ustanova planirala u njima. Na primjer, JU PP Medvednica i JU PP Velebit imaju slična ostvarivanja (84,38 % i 83,33 %), ali JU PP Velebit ima gotovo dvostruko više planiranih aktivnosti. Iz toga je vidljivo da ne raspisuju sve ustanove aktivnosti na jednake načine, odnosno neke ustanove općenito definiraju aktivnosti ili navode samo ime projekta, dok druge ustanove navode veliku količinu detalja. Također, aktivnosti nisu jednako kompleksne ni zahtjevne gledajući i unutar jedne te među različitim ustanovama, čemu pridonosi i činjenica da sama područja nisu podjednako kompleksna.

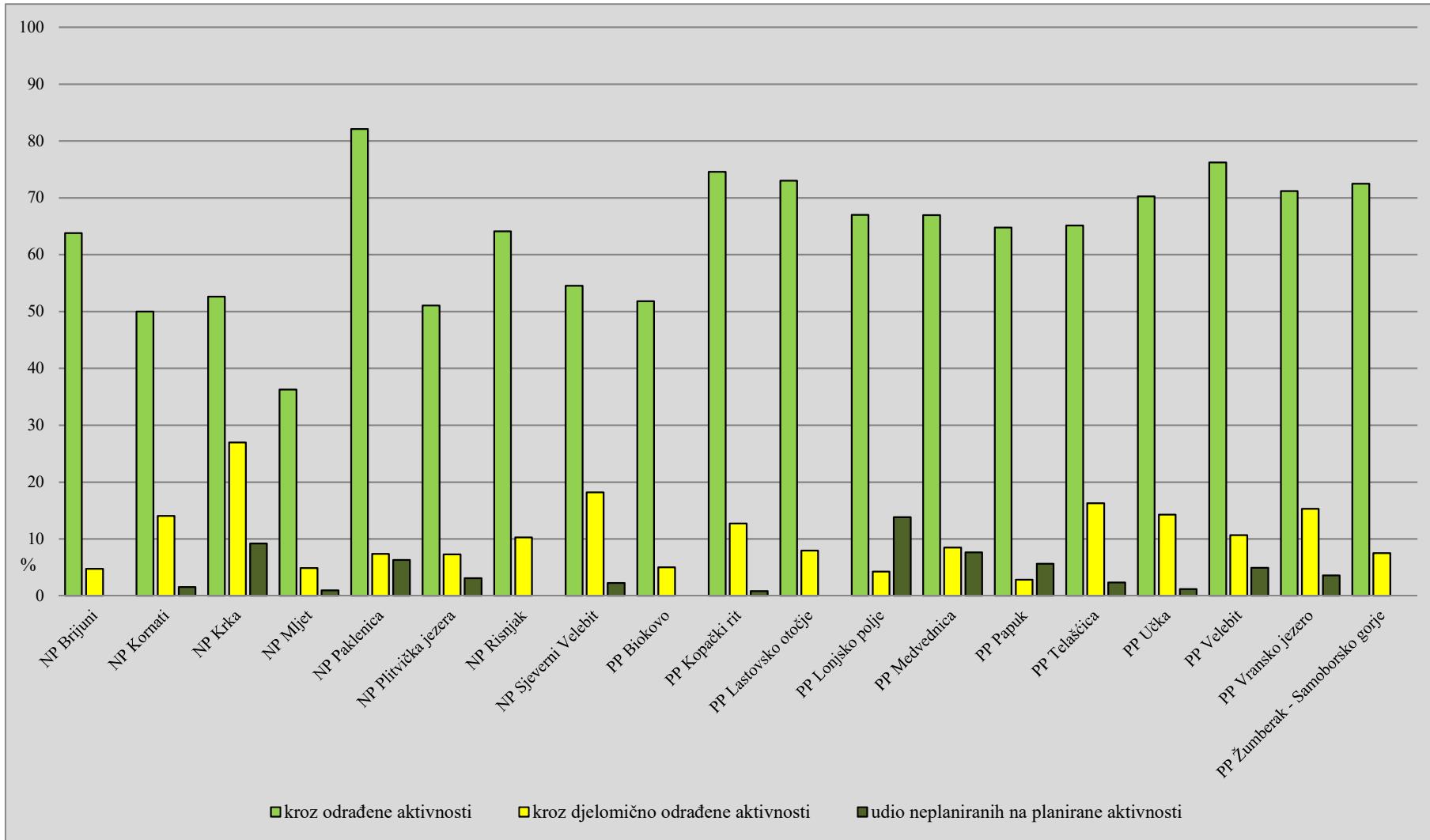
Tablica 6. Udio (%) ostvarivanja godišnjih programa kroz odrađene aktivnosti i ukupan broj planiranih aktivnosti u godišnjim programima javnih ustanova;

>70 % / 50-70 % / <50 % ostvarivanja godišnjeg programa u 2018.; mali broj planiranih aktivnosti (manje od 60)

JU/tema	Razvoj kapaciteta i omogućavanje rada javne ustanove	Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti	Zaštita i očuvanje kulturne baštine	Suradnja s lokalnom zajednicom	Edukacija i interpretacija	Posjećivanje i promocija	Preventivne mjere i zaštita od požara	Dodatna tema*	Ukupno (%)	Broj planiranih aktivnosti u godišnjem programu
NP Brijuni	9,52	14,29	11,11	0,00	8,73	5,56	0,00	12,70	61,90	126
NP Kornati	10,17	27,12	1,69	5,08	1,69	6,78	1,69	/	54,24	59
NP Krka	12,80	16,59	1,90	1,42	4,27	5,69	2,84	/	45,50	211
NP Mljet	15,11	16,55	4,32	5,04	3,60	4,32	2,16	/	51,08	139
NP Paklenica	9,45	29,13	0,79	7,87	7,87	22,05	5,51	/	82,68	127
NP Plitvička jezera	13,49	22,79	1,86	2,33	4,19	10,70	2,33	/	57,67	215
NP Risnjak	3,17	22,22	0,00	3,17	4,76	20,63	3,17	/	57,14	63
NP Sjeverni Velebit	14,55	21,82	1,82	5,45	5,45	18,18	1,82	/	69,09	55
PP Biokovo	8,40	18,32	2,29	10,69	6,11	17,56	2,29	0,00	65,65	131
PP Kopački rit	2,88	72,66	3,60	7,91	2,16	2,16	0,72	/	92,09	139
PP Lastovsko otočje	5,88	4,71	0,00	2,35	8,24	10,59	0,00	/	31,76	85
PP Lonjsko polje	6,67	49,52	1,90	7,62	1,90	9,52	1,90	/	79,05	105
PP Medvednica	17,19	28,13	3,13	4,69	9,38	18,75	3,13	/	84,38	64
PP Papuk	9,38	7,29	2,08	14,58	1,04	12,50	0,00	/	46,88	96
PP Telašćica	13,86	31,68	6,93	5,94	1,98	2,97	3,96	/	67,33	101
PP Učka	12,20	6,10	3,66	9,76	14,63	4,88	0,00	10,98	62,20	82
PP Velebit	15,00	17,50	2,50	13,33	7,50	19,17	8,33	/	83,33	120
PP Vransko jezero	10,37	11,11	5,93	13,33	10,37	11,85	0,74	/	63,70	135
PP Žumberak-Samoborsko gorje	1,54	16,92	1,54	10,77	6,15	9,23	0,00	/	46,15	65

Slika 7. Udio (%) ostvarivanja godišnjih programa javnih ustanova u 2018. kroz odradene i djelomično odradene aktivnosti te udio neplanirano odradenih aktivnosti

Slika 8. Udio (%) ostvarivanja godišnjih programa javnih ustanova u 2016. godini kroz odradene i djelomično odradene aktivnosti te udio neplanirano odraćenih aktivnosti

Što se tiče djelomično odrađenih aktivnosti, prednjači JU PP Lastovsko otočje s njih 36 (42,35 %) i jedina je JU s više djelomično odrađenih nego odrađenih aktivnosti.

JU PP Lastovsko otočje je i jedina JU sa značajnom promjenom u odnosu na prošlu analizu kad je imala jedno od boljih izvršenja godišnjeg programa te mali broj djelomično odrađenih aktivnosti (slika 8).

Što se tiče neplanirano odrađenih aktivnosti, najviše ih imaju JU PP Lonjsko polje, 15 (14,29 %), te JU NP Paklenica, i to 13 (10,24 %).

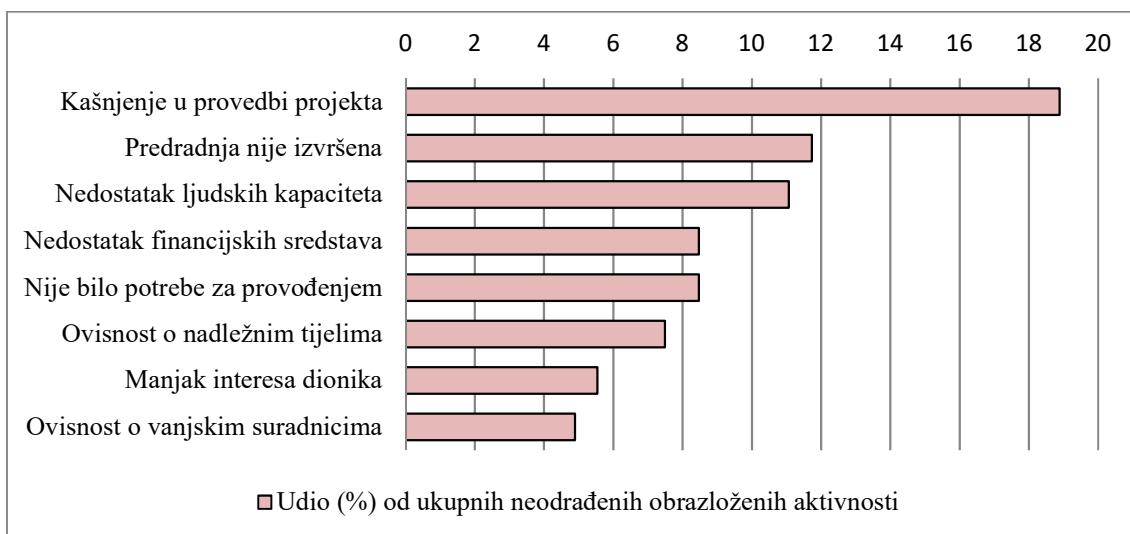
2.2.2.8. Razlozi neodrađivanja aktivnosti

Aktivnosti koje javne ustanove nisu odradile u 2018. godini, u izvješćima mogu biti obrazložene ili neobrazložene (vidi poglavlje 2.1. Metodologija rada)

Ukupan broj neodrađenih aktivnosti kod svih javnih ustanova je **390** od kojih je **83** neobrazloženo (21,28 %), a **307** ih je obrazloženo (78,72 %).

Za najveći broj neodrađenih obrazloženih aktivnosti razlozi su sljedeći: *kašnjenje u provedbi projekta* (18,57 %), *predradnja nije izvršena* (11,73 %), *nedostatak ljudskih kapaciteta* (10,75 %), *nedostatak finansijskih sredstava* (8,47 %), *nije bilo potrebe za provođenjem* (8,47 %), *ovisnost o nadležnim tijelima* (7,49 %), *manjak interesa dionika* (5,54 %) te *ovisnost o vanjskim suradnicima* (4,89 %) (slika 9).

Negrupirani razlozi u koje spadaju razlozi s manje od deset aktivnosti te specifični razlog da je izmijenjen termin u prijedlogu plana upravljanja za JU NP Plitvička jezera (iako je predstavljen s čak 12 aktivnosti), predstavljaju 24,10 % svih neodrađenih obrazloženih aktivnosti.

Slika 9. Najčešći razlozi neodrađivanja aktivnosti javnih ustanova

3. Zaključak i preporuke

Zavod za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva zaštite okoliša i energetike, 2019. je godine drugi put napravio opsežnu analizu izvješća o ostvarivanju godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja nacionalnih parkova i parkova prirode.

Analiza je rađena s ciljem postizanja boljeg uvida u **kvalitetu planiranja i izvještavanja na godišnjoj razini**. Također, rezultati ove analize dali su odgovore na pitanja što se radi dobro, a što zahtjeva poboljšanje ili promjenu, i to ne samo kroz analizu prošlogodišnjih programa i izvješća već i prvi put kroz usporedbu s prvom takvom analizom napravljenom 2017. godine. Analiza će biti od koristi javnim ustanovama, kao i Zavodu, prilikom planiranja upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (projekt „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“).

Važno je napomenuti kako ova analiza, kao i interpretacija njenih rezultata, ima svoje nedostatke. To se prvenstveno odnosi na otežano zaključivanje stupnja odrađenosti aktivnosti (odrađena, djelomično odrđena ili neodrađena) ukoliko nisu izvješteni pokazatelji provedbe aktivnosti te ukoliko su aktivnosti nedovoljno ili nejasno obrazložene. U takvim slučajevima ocjena stupnja odrđenosti aktivnosti napravljena je temeljem procjene autora. Ne planiraju sve ustanove jednak broj aktivnosti u godišnjim programima, kao što ni ne raspisuju aktivnosti i odgovarajuće pokazatelje na jednake načine. Dok neke ustanove dosta površno definiraju aktivnosti ili navode samo naziv projekta, druge ustanove navode veliku količinu detalja. Također, nije potreban jednak napor djelatnika za odrđivanje svih aktivnosti, kako unutar jedne ustanove, tako i među različitim ustanovama. Upravo zbog toga, ostvarenja godišnjih programa javnih ustanova nisu u potpunosti usporediva.

Analiza je pokazala sljedeće:

- Javne ustanove ažurnije su dostavljale i usvajale izvješća u odnosu na analizu od prije dvije godine, odnosno držale su se procedure preporučene *Smjernicama za izvješća*.
- Planirane aktivnosti u godišnjim programima većinom su usklađene s važećim planovima upravljanja.
- Aktivnosti i pokazatelji njihove provedbe u godišnjim programima većinom su definirani na odgovarajući način te pokazatelji uglavnom opisuju rezultate ili učinke aktivnosti.
- Prioritetne aktivnosti imaju dobru odrđenost, izuzev nekoliko javnih ustanova.
- Skoro sve javne ustanove izvještavaju aktivnosti na prikladan način, odnosno jedna aktivnost iz godišnjeg programa odgovara jednoj aktivnosti u izvješću, kodovi aktivnosti iz godišnjih programa podudaraju se s kodovima u izvješćima te su aktivnosti izvještene u istoj temi u kojoj su planirane.
- Neznatno je više ustanova s neizvještenim aktivnostima u odnosu na prethodnu analizu. Također, samo pola, odnosno devet javnih ustanova, nemaju nijednu neizvještenu aktivnost.

- Izvještavanje po pokazateljima lošije je u odnosu na rezultate analize iz 2017. godine. Samo su tri javne ustanove sve aktivnosti iz godišnjih programa izvijestile prema pokazateljima.
- Promatra li se ostvarivanje godišnjih programa samo kroz udio odrađenih aktivnosti ono je neznatno lošije u odnosu na prošlu analizu. Većina ustanova ima održanost između 50 i 70 % dok samo njima pet ona prelazi 70 % održanosti.
- Prevelik je udio neobrazloženih ili nedovoljno dobro obrazloženih aktivnosti, koje čine 21,28 % od svih neodrađenih aktivnosti.
- Najčešći razlog neodrađivanja aktivnosti je *kašnjenje u provedbi projekta* (18,57 % od svih obrazloženih neodrađenih aktivnosti).
- Kod prevelikog broja javnih ustanova nedovoljno je planiranih, ali i izvršenih aktivnosti iz teme *Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti*.

Prema rezultatima analize, napravljene su preporuke kako bi buduće izvještavanje bilo što kvalitetnije i učinkovitije.

Javne ustanove trebale bi:

- Prikladnije planirati aktivnosti na godišnjoj razini te realnije dodjeljivati prioritete 1 aktivnostima. (vidi **primjer 2.** Prikladno definirane aktivnosti i pokazatelji njihove provedbe u godišnjem programu)
- Doraditi aktivnosti i pokazatelje njihove provedbe u godišnjim programima na način da je moguće zaključiti doprinose li poduzete radnje postizanju određenog cilja upravljanja.
- **U izvješću navesti sve aktivnosti planirane godišnjim programom**, čak i ako nisu provedene, kao i obrazloženje koji su pokazatelji postignuti, a koji nisu. Ako je aktivnost samo djelomično provedena ili nije provedena, potrebno je obrazložiti zbog čega je tako (razlog neodrađivanja).
- Izvještavati svaku aktivnost po pokazateljima iz godišnjih programa. Pokazatelji bi u izvješću trebali biti specifičniji i kvantificirani nego što su u godišnjem programu.
- Planirati najviše aktivnosti u temi *Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti* te imati puno veću održanost tih aktivnosti.

Upравна vijeća javnih ustanova trebala bi:

- Pratiti jesu li sve aktivnosti iz godišnjeg programa navedene i obrazložene u izvješću. Izvješće koje nije usklađeno s godišnjim programom Upravno vijeće ne bi trebalo usvojiti.

4. Literatura

Alexander, M. (2008): Management Planning for nature Conservation, A Theoretical Basis and Practical Guide. Springer.

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Brijuni za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Kornati za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Kopački rit za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Krka za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Lastovsko otočje za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Mljet za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Paklenica za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Plitvička jezera za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Risnjak za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Sjeverni Velebit za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Biokovo za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Lonjsko polje za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Medvednica za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Papuk za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Telašćica za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Učka za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Velebit za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Vransko jezero za 2018. godinu

Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje za 2018. godinu

HAOP (2017): Interni portal informacijskog sustava zaštite prirode. <http://interni.bioportal.hr/>

HAOP (2018): Analiza izvješća o ostvarivanju godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja nacionalnih parkova i parkova prirode za 2016. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Kopački rit za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Kornati za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove Nacionalni park Krka za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja parka prirode Lastovsko otočje za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Lonjsko polje za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Mljet za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove Park prirode Biokovo za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove Nacionalni park Paklenica za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove Park prirode Papuk za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove Nacionalni park Sjeverni Velebit za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Plitvička jezera za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Risnjak za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Medvednica za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Telašćica za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Učka za 2018. Godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Vransko jezero za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Velebit za 2018. godinu

Izvješće o ostvarivanju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja PP Žumberak-Samoborsko gorje za 2018. godinu

MZOE i HAOP (2018): Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže. UNDP, Hrvatska.

MZOE i HAOP (2018): Smjernice za izradu godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja. Proširena i nadopunjena verzija 3.0.

MZOE i HAOP (2018): Smjernice za izradu izvješća o ostvarivanju plana upravljanja i godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja. Proširena i nadopunjena verzija 2.0.

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/2013, 15/2018, 14/2019)